

Núria Perpinyà reescriu el Romanticisme

'Al vertigen', la nova novel·la de Núria Perpinyà, és una mirada poderosa a l'atracció i als perills de la muntanya, impregnada pels referents literaris i pictòrics del Romanticisme. Hi explica el triangle amorós entre una alpinista, un guarda i un arquitecte

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

ALVERTIGEN
NÚRIA PERPINYÀ
EMPÚRIES
456 PÀG./20€

Allaus. Corredors. Glacres. Congostos. *Al vertigen* (Empúries) és una novel·la que fuig de la ciutat i s'instal·la en els dominis de la natura inabastable, inclement i majestuosa, que fascina i aterra al mateix moment. La bellesa dona pas al sublim. El lector s'endinsa en un dels escenaris que el Romanticisme va treballar amb més constància, tant des de la literatura (la correlació entre natura i estat d'ànim de Friedrich Hölderlin, els poemes de muntanya d'Albrecht von Haller), com des de la pintura (els paisatges serens i desassossegants de Caspar David Friedrich). "El Romanticisme m'interessa molt i és un dels motors de la novel·la -diu l'escriptora-. Amb el llibre volia que aquells quadres de finals del segle XVIII, en què la natura és tan explosiva i els personatges són tan petits, prenguessin vida. Els meus personatges podrien haver estat d'aquell moment, perquè comparteixen l'idealisme, l'exageració, la valentia, el contacte amb la natura i l'elitisme".

Ambientada a principis del segle XXI, la novel·la ha hagut de transformar alguns dels conceptes del període romàntic. És el cas de l'eli-

tisme, per exemple: "A l'època de Byron, el gran elitisme era ser poeta. Ara, l'elitista pot ser un científic, un jutge, un cirurgià o un alpinista. Persones que es creuen per damunt de tot i que tenen unes virtuts diferents de la resta". És el cas d'Irena Besikova, un dels personatges principals de la novel·la, que apareix al refugi Quesler enmig d'una "nevada inoblidable", havent sobreviscut a un accident. Qui explica la història és el René, un dels guardes. Cal que el lector no obliidi aquest detall: es tracta d'una narració en primera persona i, per tant, subjectiva, interessada i, fins a cert punt, capciosa. "El René és un testimoni que està enamorat de la Irena. El que explica és una visió parcial dels fets, molt deformada. Només sabem com és la Irena a través dels ulls del guarda", explica Perpinyà.

Enamorar-se d'un ideal

Després de la recuperació de l'accident, la Irena decideix instal·lar-se a prop del Quesler i fer de guia. El refugi és al massís volcànic fictici dels Tammarians, "de cent quilòmetres d'extensió, coronats amb desenes de quatre mils, un dels quals -el Maruni- fa vora cinc mil metres". El René no triga gens a en-

amorar-se de l'alpinista. *Al vertigen* és la crònica d'aquesta fascinació, que arrenca el 2002 i arriba fins a finals del 2011. "El René té un ideal amorós, i no tots els ideals s'aconsegueixen. Pots aconseguir-ne part, però després sempre queda una insatisfacció -diu Perpinyà, que compara l'anhel de l'enamorat amb el de l'alpinista, que, un cop assolit un repte, de seguida se sent seduït per un altre-. Puges una muntanya i el cap de setmana següent et marques pujar-ne una altra. La insatisfacció contínua també és un dels trets que la novel·la hereta del Romanticisme. El Faust de Goethe o el Manfred de Lord Byron són dos personatges exultants però al mateix temps mai no en tenen prou. La insatisfacció amorosa crònica del René l'obliga a viure sospirant".

Al vertigen no és una novel·la amb només dos personatges. Un dels companys del refugi Quesler, el Jurdi Salma -que compagina els

**A LA NOVEL·LA,
L'AMOR EXAGERAT
ACABA PERTORBANT
ELS PERSONATGES**

a
llegim

42-43

- Entrevista a Jérôme Ferrari, guanyador del premi Goncourt
- Arriba la traducció de la nova novel·la de Coetzee

44-45

- 'Els germans Burgess', d'Elizabeth Strout
- Josep Janés, editor i poeta, recordat en una biografia

FRANCESC MELCION

El llibre independent s'instal·la a Besalú

◆◆◆◆ J.N.

El lema de la quarta edició del Liberisliber, la fira d'editorials independents de Besalú, que se celebra aquest cap de setmana, resumeix perfectament la seva voluntat: "Hi ha llibres fets per a un lector i lectors fets per a un llibre que mereixen totes les oportunitats del món de trobar-se". Miquel-Àngel Codes Luna, que n'és el director, va tenir el bon nas d'engegar un projecte anual -lluny de l'aparent centralitat barcelonina- a partir de la voluntat d'investigar tot un món que desconeixia, el de les petites editorials: "Un amic havia muntat un projecte editorial, Huacanamo, i em va caure a les mans dels llibres que havia publicat, la poesia completa d'Alejandro Jodorowsky. Això va fer que em piqués la curiositat d'estirar el fil i descobrir si hi havia iniciatives similars".

El primer Liberisliber va comptar amb la participació de 15 editorials que publiquen en català i en castellà. N'hi havia de catalanes (Alrevés, Sajalín, Candaya, Montflorit) i de la resta d'Espanya (Satori, Del Planeta Rojo, Trashumantes). Tres anys després, ja són 35 les editorials que ocuparan el Prat de Sant Pere de Besalú. Hi ha una presència majoritària de projectes catalans (29) i actualment el percentatge d'editorials que publiquen en llengua catalana amb presència a la fira ja és del 65%. "Estem fent realitat la intenció inicial, que era que vinguessin editorials heterodoxes que construeixen catàlegs de referència", diu Codes abans d'esmentar tres de les tendències d'aquest últim any: l'augment de la presència del català, de la poesia i dels llibres amb missatge combatiu.

Entre les editorials presents en aquesta quarta edició hi ha 314, Ade-

FIRA
LIBERISLIBER
2013
BESALÚ
5 I 6 D'OCTUBRE

siara, Artefakte, Base, Labreu, Lapslàtzuli, Llibres del Segle, Males Herbes, Edicions del Periscopi, Raig Verd i Tigre de Paper. "En aquests quatre anys hem vist que l'heterogeneïtat és un valor en alça. Crec que és el camí -aventura el director-. Actualment és tan difícil vendre el que sigui que has d'intentar anar més enllà del mercantilisme i vendre una experiència".

La més important d'Espanya

En només quatre edicions, Liberisliber ja és "la fira presencial d'editorials independents més important de tot Espanya", recorda Codes. L'única iniciativa similar, el Flic! de Santander, no demana que els editors gestionin les seves pròpies parades. "El contacte entre l'editor i el lector és fonamental perquè aquest últim prengui consciència de la unitat de cada projecte", continua el director. A més de la participació dels editors, el Liberisliber presenta una interessant programació durant tot el cap de setmana. Entre la trentena d'activitats repartides per diversos estands del Prat de Sant Pere hi ha una competició de glosa catalana (dissabte, 13 h), la presentació del poemari *Afamats*, d'Ester Andorrà (dissabte, 17.30 h), una taula rodona entre editors i llibreters independents (diumenge, 10.30 h), la doble presentació d'Adrià Pujol Cruells, que ha publicat *Escafarlata d'Empordà* i *Alteracions* (diumenge, 17.30 h), i un concert a càrrec de l'Orchestra Fireluche amb la col·laboració de Pau Riba (diumenge, 19 h). Durant el Liberisliber se sabrà també quin llibre guanya el premi de la fira. L'any passat van compartir el guardó *Saviesa grega arcaica* (Adesiara) i *M'agrada*, d'Amanda Mikhalopulu, publicat per Raig Verd. ◆◆

cims amb el consum de marihuana- és un dels primers rivals del René a l'hora de guanyar-se l'amor de la Irena. El segon, i més poderós, és l'arquitecte Eduard Tarreny, que després de conèixer la muntanya gràcies a la guia hi comença una relació per correu electrònic que emula la novel·la epistolar. Aquí entra en joc un altre clàssic romàntic: *Les desventures del jove Werther*, de Goethe. "Estimada Irena, les hores que passo amb tu són tan relaxants, tan fora del món... Ja sé que no toquem de peus a terra, que la vida no només és festa. Ho podria ser? Com que no surts del paradís, no notes el contrast. Jo, en canvi, vaig i vinc de la ciutat al camp adaptant-me a maneres oposades de viure", es pot llegir en un dels primers correus, que van pujant de to mentre, paral·lelament, la Irena escriu un quadern personal lacònic, líric i un pèl al·lucinat.

Una alpinista hermètica i distant

"L'Eduard és el personatge convers de la novel·la. És algú molt passional i creatiu, capaç de donar-ho tot per amor -sintetitzo Núria Perpinyà-. A mi em sembla un personatge admirable. No tothom és tan valent ni lluita amb tanta convicció pel seu ideal". A l'escriptora no li costa trobar adjectius per descriure la Irena: "És hermètica, distant, reservada, autosuficient i independent. En literatura no estem gaire acostumats a trobar-nos amb esportistes d'elit que siguin dones. Hi ha novel·les sobre pintores i escriptors, i el lector podria acceptar fàcilment la seva estranyesa, perquè aniria lligada a una profunditat del personatge. En el

cas de la Irena potser no és així". Sense avançar cap detall de la trama, cal dir que els escenaris per on transiten les històries d'amor d'*Al vertigen* són diversos, des de Chamonix fins al mortífer Fitz Roy -a la frontera entre l'Argentina i Xile-, l'Himàlaia i Nova Zelanda. A mesura que avança l'acció, la bogeria té un paper cada vegada més significatiu: "Els personatges són arrossegats cap a un vertigen mental. L'amor exagerat els pertorba. D'alguna manera, el lector podria pensar que la novel·la és una revisitació aparentment més feliç que a *Mistana*, però també hi ha molt de dol", reconeix Perpinyà.

L'escriptora, nascuda a Lleida el 1961, va debutar en la ficció amb *Un bon error* (1998), *thriller* i *bildungsroman* científic ambientat a Londres. Tres anys després publicava *Una casa per compondre*. El personatge principal és una pianista que busca pis: el llibre estava estructurat a partir de narracions encadenades. En el cas de *Mistana* -Premi Nacional de la Crítica 2005-, Perpinyà es ficava a l'interior de la ment d'un meteoròleg amb trastorns mentals. *Els privilegiats* (2007) era una reflexió sobre el món de l'art a través de la reconversió d'un museu de poble en un museu avantguardista. La nova novel·la arriba dos anys després de la seva primera obra de teatre, *Els Cal·lígrafs*, i l'autora en resumeix les motivacions de la següent manera: "*Al vertigen* és una invitació a deixar la passivitat. Convida a sortir a la muntanya i a lluitar per l'amor. És, per sobre de tot, una invitació a la lectura, com ho ha estat la meua producció de ficció". ◆◆

GETTY IMAGES